СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 235. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 9. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 235. Jersey City, N. J., Thursday, October 9, 1930. THREE CENTS.

ГУВЕР ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД СОЦІЯЛІЗМОМ І БОЛЬШЕВИЗМОМ

КІНГС МАВНТЕН (Савт Каролайна). — Від 30,000 до 50,000 людей взяло участь у національнім святі в память 150-літної річниці битви під Кінгс Мавнтен.

Президент Гувер виголосив бесіду, в якій говорив про ті розкладові сили, котрі спинюють розвій Америки. До тих сил зачислив він у першу чергу соціялістичні науки і брата соціялізму — большевизм. Він доказував, що соціялістичні доктрини не підходять до американського духа; вони не будують, а тільки руйнують.

Далі говорив президент про непошану законів і деструктивну критику, які рівнож завдають великі удари державі. Непошана законів веде до злочинства, а деструктивна критика усуває від проводу дійсних провідників, висуваючи демаґоґів.

РОЗГОРІЛАСЯ ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА.

САО ПАВЛЬО. — Правительство певне, що повстанвня буде в скорому часі зліквідоване. Воно вислало вже льояльні йому війська й треба сподіватися, що на днях прийде до сутички з повстанцями.

ЗАХОВАТИ НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

ГАВАНА. — Д-р Козме, бувший амбасадор Куби у Вашинґтоні, каже, що Злучені Держави зроблять найкраще, коли не будуть мішатися до заколоту, який тепер панує на Кубі, бо це є внутрішна справа Куби. В той спосіб Куба ще найскорше успокоїться.

ДАЛІ ШУКАЮТЬ ХАБАРНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Щоби дійти, хто, коли й за які суми набув уряд маґістратського судді, рішено провірити банкові конта всіх тих демократичних чи републиканських лідерів, котрі поручали людей на маґістратських суддів. Думають, що в той спосіб знайдуть і ті суми, які мусіли платити кандидати на суддів тим лідерам, котрі їх поручали.

НОВИЙ РЕКОРД ГОКСА.

НЮ ЙОРК. — Славний летун, капітан Гокс, відбув літаком дорогу з Бостону до Ню Йорку на протязі 53 мінут. Є це новий летунський рекорд Гокса.

ЛІКАРІ Й ГОРІВКА.

ВАШИНҐТОН. —Сторонники прогибіції хочуть змусити лікарів подавати що два місяці до уряду просьбу на кварту горівку для медичного вжитку.

Департамент справедливости виходить з заложення, що це потягнулоби за собою великий апарат, який мусів би полагоджувати цілий рік цілу масу подань, а позатим це дало би притоку до справедливих зажалень з боку совісних лікарів. Тому стало на тім, що лікарі одержуватимуть 6 кварт горівки на рік за одним разом.

БРАТАНОК ПРЕЗИДЕНТА ПРИ РОБОТІ.

КОЛОМБУС (Огайо). — Альберт Леґвія, братанок усуненого з уряду бувшого президента републики Перу, мусів покинути інжинірську науку й піти до роботи.

Леґвіям сконфіско̀вано ввесь маєток і молодий студент не мав грошей на дальшу науку.

ЦІЛЬ СТУДІЙ.

НЮ ЙОРК. — Фредерик Робинсон, президент Каледжу міста Ню Йорку, говорив до фрешменів про ціль науки в каледжах. Він підніс, що каледж має на ціли збільшити число тих людей, котрі хочуть впоїти в учеників жажду шукання правди, а далі навчити їх обсервувати і льоґічно думати.

МАШИНА Й КУЛЬТУРА.

НЮ ЙОРК. — Багато вчених оглядало виставу машин, яку розміщено в „Мюзеум оф Пісфул Артс". Всі вони подивляли згідно великий поступ та признали, що машина відграє велику ролю в теперішній культурі. Та не могли погодитися щодо того, яку саме ролю вона відграє. Одні твердили, що машині завдячує демократія свій розвій, а робітник вільний час, якого він тепер має більше ніж колинебудь в інших часах. Інші знову твердили, що машина витворила погану цивілізацію, яка розростається без усякої контролі.

ПАРАДА 70,000 ЛЕҐІОНЕРІВ.

БОСТОН. — Подають, що яких 1,000,000 людей стояли на хідниках вулиць міста й приглядалися параді американських леґіонерів, котрі зїхалися на конвенцію Американського Леґіону. В параді взяло участь 70,000 леґіонерів.

МІЛЯРДИ НА ПУБЛИЧНІ ВИДАТКИ.

НЮ ЙОРК. — На річнім зїзді „Нешенел Асосіейшен оф Менюфектюрерс" стверджено, що сема частина національного доходу йде на покриття публичних видатків. Річно видають на це приблизно $13,000,000,000.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Політика зїла Падеревському його багацтва. Це змущує його відбути ще одну артистичну туру по Америці, щоби поправити свої фінанси.

$250,000,000 НА ФОНД БЕЗРОБІТНИХ.

На конференції „Ди Піпл Лабі" в Ню Йорку рішено влаштувати дня 1-го грудня, себто в день отворення конґресу, масову демонстрацію, яка мала би бути виразом домагання від конгресу ухвалення фонду в сумі $250,000,000, призначеного на започаткування забезпечення безробітних.

В СРСР ДАЛІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ.

З Москви подають, що ДПУ арештувало там три особи за те, що підпалювали державні фабрики. Всіх трох поставлено перед суд і засуджено на смерть та розстріляно.

ЗГОРІЛО ЩЕ ОДНО ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ПРИХОДСТВО.

З Демянова, пов. Рогатин, сповіщають, що там невідома злочинна рука підпалила стодолу зі збіжем, дві стирти пшениці, стирту сіна і соломи власности о. Миколи Лисика. Шкода виносить 14,000 зол.

НЕЧЕМНИЙ МЕДВІДЬ.

До цирку в Будапешті прийшла молода урядничка Дора Вальдоф зі своїм нареченим, старшиною мадярської армії, оглянути звірят. Панні Дорі подобався великий медвідь у клітці і вона, думаючи, що медвідь, так як її наречений, любить, щоби його гладити по голові, всунула ручку за крати клітки і чемненько погладила медведя. Але виявилося, що медвідь не любить таких обявів жіночої ніжности та що він не має добрих норовів джентельмена: медвідь схопив панну Дору зубами за руку, покусав її болючо і був би відкусив цілу руку, якби не те, що наречений цікавої панни вдарив медведя шаблюкою по голові, що примусило „вуйка" лишити панну Дору у спокою.

УЛАНИ НА СЕЛАХ ЛЬВІВСЬКОГО ПОВІТУ.

Дня 16. вересня вїхав до громади Підберізець, львівського повіту, 14-тий полк уланів язловецьких. Полк розтаборився по сусідніх громадах, як Гаї, Германів, Яричів Старий і Новий, Городиславичі та інші. Зараз другого дня приїхали до Львова селяни з Підберізець зі скаргами на уланів, які стали великим тягаром для села. З якою цілю розтаборилися по селах улани, не відомо, але з їх поведінки можна судити, що це щось у роді карної експедиції. Селяни розказують, що улани шаблями рубали гусей на пасовиську, скликали чоловіків з цілого села і ставили по 5 душ до чищення коня, а потім почали шукати свідоміших громадян, яких мали списаних на карточках. Зловили Степана Мохву і Петра Бубелу й обох так побили, що 17. вересня відвезено Бубелу до шпиталю. Шукали ще за громадянином Михайлом Керногою, якого не було в селі, і цілу ніч була заряджена варта, щоби його зловити. Улани забирали на тягарові авта або на підводи збіже, хліб, муку, дріб і т. п., а крім цього зігнано з села до 20 підвод, на які ладували сіно, конюшину, овес та вивозили з села. Улани остали в селі ще й дня 17. вересня ц. р.

АРЕШТУВАННЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

У Станиславові арештували Тад. Салука і Пиндуса Яр., гімн. учнів, та бувшого учня Крицуна Вол., усіх як підозрілих у саботажі.

„Сл. П." повідомляє, нібито невідомі люди на гостинці між Роздолом і Жиданевом у громаді Деменка Піддністрянська вийняли з мосту два бруси та викинули їх у ріку. На мості повстала так діра довга 70 цм., а широка 51 цм. Небаром переїздив туди секретар старства Ґут, та він заважав перешкоду і сказав пильнувати мосту. Поліція арештувала 9 парубків із Деменки Піддністрянської, як підозрілих у саботажі.

ПОЖЕЖІ.

ПАТ повідомляє, що 18. вересня в селі Красівка на фільварку Островського згоріли дві стирти конюшини. Ведуть слідство.

„Сл. П." повідомляє, що в ночі на 16. вересня „саботажисти" намагалися підпалити в Ставчанах (пов. Городок) стирти, власність римо-кат. архиепископства у Львові. В 23.10 год. приїхав гостинцем зі Львова неосвітлений автомобіль, а біля Ставчан звільнив біг у віддалі 400 м. від тамошніх стирт. Авто на хвилю стануло, а потім поїхало в напрямі Любіня Вел. Як пізніше виявилось, авто задержалося, щоби „саботажист" міг висісти та підійти до стирти. Як авто відїхало, вартівники запримітили якогось чоловіка, що з гостинця зійшов у рів і йшов далі ровом. Коли вже був від стирт яких 150 м., тоді один з вартівників вистрілив до нього з револьверу. „Саботажист" на відголос стрілу, що з причини темряви не вцілив, утік і зник у рові. За хвилю вартівники почули сиґнал трубки. У відповідь почувся другий сиґнал, певно з авта, що зараз звилося та завернуло з дороги й забрало „злочинця".

-У Рибнім (пов. Станиславів) згорів стіжок сіна Тад. Бужинського. Шкоди є на 4,000 золотих.

„Сл. П." повідомляє, що невідомі люди спалили в Фразі (пов. Рогатин) на фільварку Стажевського дім управителя шопу зі збіжем, возівню, три стирти вівса, дві стирти жита, стирту конюшини та дві стирти соломи, разом на 100 тис. зол. Тому, що стирти були освітлені та стерегли їх люди, то підпаляч підпалив будинок, а вітер розніс іскри на стирти. В стрісі хати найшли кілька тичок, обвинених соломою, а будинок був облитий якимсь легкозапальним плином (нафтою або бензиною.).

ЧУЖИНЦІ ПРО НАС.

Якраз вийшов шестий том великої енциклопедії Брокгавза. В рубриці „Ґаліцієц" читаємо, що Українці живуть у Східній Галичині як залежні і задовжені дрібні селяни, господарчо несамостійні наемники і рільні робітники та творять у Східній Галичині меншість. Було би вказаним, думаю, щоби наші учені, котрі живуть на еміґрації у Німеччині, постаралися справити такі неправдиві інформації та заздалегідь звернули увагу видавництву на коректу відомостей про Україну в томі, у якім прийде буква „у".

ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНТИ Й САБОТАЖІ.

У „Львов. Курєрі Пор." читаємо заклик „Польська молодь на село!", який так кінчиться:

„Товариство Академічної провінціональної молоді" у Львові звертається до всіх підчинених собі провінціональних гуртків з порученням, щоби: 1) на перший плян висунути освітню працю на селі; 2) занятися організуванням польської молоді по селах для військового приспосіблення; 3) вступати до польських організацій у повіті; 4) не допускати до толеранції українських товариств і діячів та доносити до товариства про випадки зради польської справи польськими одиницями, якби такі найшлися".

НОВІ ЕКЗЕКУЦІЇ В СРСР.

Телеграфічна Агенція СРСР повідомляє, що на днях повішено знову трох людей під замітом саботажів у державних установах. Є ними: Цікарев, що працював при направі вагонів у Перово, колишній власник кількох домів Цветов і командант пожежної сторожі чотирох великих будівельних організацій Тучількін. Пятьох обвинувачених засуджено на високі тюремні кари.

ЗГОРІЛА ЦЕРКВА.

У селі Сичині на Підляшу була православна церква, яка довший час стояла опечатана, тому, що римо-католики мали до неї претенсії, мовляв, ця церква була колись костелом. За цю церкву, як і за богато інших, ішла боротьба між католиками і православними, а покищо тамошний православний священик правив богослуження під голим небом. На днях ця церква вечором згоріла. „За Свободу" пише, що є докази, начебто церкву підпалено.

КОЛИ БІДНИЙ ЛЮБИТЬ БОГАТУ.

Німець Іван Раметш із села Буковини, недалеко Лодзі, мав сімнацятьлітню дочку Ольгу. Німець був богатий, дочка мала славу найбільшої красуні в селі, отже природно батько хотів віддати дочку тільки за дуже богатого жениха. Тих жених̀ів було безліч, тільки серце не слуга і Ольга полюбила бідного селянина Олексу Дрешке. Батько Ольги про бідного Олексу і слухати не хотів та заборонияв дочці стрічатися з ним. Огірчений жених просив Олену втекти з ним від родичів, взяти потайки шлюб, переконуючи дівчину, що згодом батько помириться з доконаним фактом і тоді вона верне до родичів. Олена не згодилась. Тоді Олекс стрілив два рази в груди дівчини і, думаючи, що вона вмерла, приклякнув біля раненої Олени, поцілував її кілька разів і потім вистрілив собі в чоло та впав трупом. Але виявилось, що Олена була міцніша ніж Олексі здавалось: вона відзискала притомність, її відвезено до лічниці і тепер вона ані не думає вмирати. Лікарі кажуть, що Олена за пару тижнів буде зовсім здорова та буде бігати з іншими хлопцями. Як видно, бідний навіть як стріляє, то не має щастя: одна куля вбила бідного Олексу, але дві кулі не вбили богатої Олени.

РОБІТНИЦТВО В РАДЯНЩИНІ ТІКАЄ З РОБІТ

ЦЕ РУЙНУЄ ВСІ ПЛЯНИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПЯТИЛІТКИ.

МОСКВА (СССР). — Якось дивно виглядає, що в радянській, пролетарській державі найважнішим питанням до розвязання є робітнича справа. Річ у тому, що радянське робітництво не тримається на фабриках, заводах та інших місцях своєї праці, а все шукає ліпших умов праці, або зовсім тікає в свої села від фабрично-заводської, чи майнерської праці.

Ця втеча робітників з їх робіт привела до того, що наприклад в Донецькому вугляному басейні від травня добуто вугля на 4,000,000 тон менше, ніж малося його добути згідно з пляном пятилітки. На будівлі Дніпрельстану працювало 30,000 чорноробів, але в один день 10,000 їх відразу покинули свою працю й пішли на ріжні фабрики й заводи, або в рідні села шукати ліпших умов праці й життя. Також само й з залізничим транспортом, де за браком робітничих рук пляни навантаження та розвантаження ваґонів не виконуються вповні, що руйнує ввесь транспорт і саму пятилітку.

Причиною втечі робітників з індустріяльних та державних робіт є недостача харчів, брак всякого постачання для задоволення потреб робітників і т. д. Тому досить пустити чутку, що в якомусь районі, або на іншій фабриці ліпше, а вже робітництво масово кидає свою працю й іде туди, де „ліпше". Зрештою більшість некваліфікованого робітництва є селяни, які йдуть на індустріяльні роботи лише для тимчасового заробітку. Не знайшовши собі підходячих умов праці, вони кидають роботи й вертаються в села, щоби там перебиватися з дня на день разом зі своїми односельчанами та кревними.

Большевики пробували ріжних засобів примусу, щоби спинити цю втечу робітників. За „саботажі" розстріляли багато старих і вищих кваліфікованих робітників та керовників, але це справі не пособило. Тепер думають орґанізувати постачання харчів та взагалі річей першої необхідности для індустріяльних робітників та робітників на державних роботах безпосередньо зі спеціяльних склепів та складів, утворених на місцях праці для своїх робітників.

МАРШАЛИ ВОЮЮТЬ.

ВАРШАВА (Польща). — На чолі трох польських ліст кандидатів до сойму стоять три маршали. На мілітарній лісті — маршал Пілсудський, на соціялістичній — бувший маршалок сойму Дашинський, а на лісті центра також бувший соймовий маршалок — Тромпчинський.

Р-101 БУВ ПЕРЕЛАДОВАНИЙ.

БОВЕ (Франція). — Слідча комісія в справі загибелі повітроплава Р-101 ще не закінчила своїх праць і не прийшла до остаточних висновків про причини загибелі. Але вже тепер вияснюється, що повітроплав був дуже переладований, а тому він летів важко й низько, часами навіть поринаючи носом униз.

Крім того частина ґазоліни була розміщена в тенках для балястової води, що експерти вважають дуже небезпечним для повітроплава, бо ці тенки не ізольовані відповідно супроти вогню. Думають, що причиною пожежі сталося те, що командант наказав випустити ґазоліну з балястових тенків, щоби полекшити повітроплав. Отся газоліна й могла загорітися, попавши на мотори. Та це ще лише припущення.

БОЯТЬСЯ ДИКТАТУРИ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Посли великих держав відвідали міністра справ заграничних, пралата Зайпеля, щоби зясувати, наскільки мають ґрунт під собою поголоски про можливість фашистівської диктатури в Австрії. Зайпель запевнив послів, що це звичайні передвиборчі розмови та погрози ріжних ґруп, які змагаються на виборах. Та ці розмови реального значіння не мають.

Він запевнив послів, що вибори переведеться спокійно й що конституція Австрії не буде знехтована жадною партією. Отже нема чого боятися, що в Австрії прийде до фашистівської диктатури.

МАНЕВРИ ЯПОНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ТОКІО (Японія). — В середині жовтня будуть переведені великі маневри японської фльоти в боєвому складі, який Японія зобовязалася мати по лондонській морській умові. Метою маневрів буде вияснення, наскільки її фльота може оборонити Японію від нападу противника з півдня.

Сторонники лондонської умови думають, що вони цими маневрами покажуть противникам, що Японія може спокійно спуститися на ту фльоту, яку вона може мати згідно з лондонською умовою. Цим думають внести заспокоєння у воєнно-морські кола, які стоять за розбудову великої японської фльоти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ПОЧАТОК АКЦІЇ?

У Бостоні зібралася річна конвенція Американської Федерації Праці, союза американських робітничих юній. Сьогорічна конвенція зазначилася двома фактами: проголошенням програми старого уряду Федерації Праці про зарадження прогибіції та появою президента Гувера на сій конвенції.

Самий факт, що Федерація Праці займається безробіттям та шукає на нього якоїсь заради, не є нічим дивним. Коли є хто в першу міру покликаний до сього, то певно робітнича юнія. Сей обовязок спадає на союз юній тим більше, що в Америці нема робітничої партії. Дивно було би, колиб робітничі юнії сею справою не займалися.

Програма союза робітничих юній не представляє теж нічого нового. Се збірка звичайних зарадчих засобів, на які може годитися робітництво, яке з ґрунту є настроєне проти радикальних переворотів. Отже стоять на першому пляні всякі способи до вишукування фактів, кілько є безробітних, їх записування. Заки приступиться до плянування акції, треба наперед знати, на кілько людий треба робити плян. Далі треба сі факти клясифікувати. Плян самий полягає видно в тому, щоби дати робітникови участь у користях з нової машинерії. Досі сі користи думали забирати самі фабриканти, і з сього вийшла катастрофа, бо й фабриканти не можуть мати зисків, поки робітники не куплять того, що зробили. Отже треба зменшити відповідно години праці, не зменшуючи робітничої заплати. Треба завести певну рівновагу в промислах, зрівноважити виріб з запотребованням. Треба перемінити приготовання нових фахових робітників, а на случай безробіття приспішити публичне будівництво.

Велика частина сих реформ не може бути переведена без активної допомоги законодатних тіл, конґресу, леґіслятиви й міських урядів. Сі досі не проявляли зацікавлення справою. Стаючи на конвенції робітничих юній, президент Гувер дає сим до зрозуміння, що адміністрація вжиє своїх впливів, щоби конґрес занявся безробіттям. Хоча президент заявився проти обезпечення від безробіття, колиб уряд вспів наперти на конґрес виконати хоч сю програму, яку начеркнула Федерація Праці, то й се вже було би певно поважним вкладом у розвязку болючого питання.

У ВАЖНУ ХВИЛЮ

(Оригінальний допис до „Свободи").

I.

Легко попасти у чужі кайдани, але не легко вирватися з них. Клясичний примір такого бе дає стара Польща, котра з самовільного поневолення себе дає стара Польща, котра з нечуваною самовбийчою консеквенцією ішла до власної погибелі. Тут піднесу тільки те, що Польщу розбирано кавалками і що від першого розбору в 1772 році до другого в 1793 році, минуло більше як **двацять літ,** що отже було досить часу образумитися, пізнати свої хиби та чимскорше старатись усунути їх.

Тих однак 20 літ було замало, щоби направити старих грішників, затверділих у своїх гріхах і таки й свідомих національних зрадників.

Польщу розібрано остаточно 1795 року і треба було упливу аж сто двацять трох років, щоби вона наново зісталa до життя покликана.

Очевидна річ, що не сам уплив часу викликав воскресенє Польщі, бо коли би Поляки цілий той час сиділи тихо і ждали лиш на ласку божу чи на „справедливість історії. — то рівно нічого би з цего не вийшло, а їх кайдани лише ще сильніше були би затиснені на їх руках і ногах.

І вони тихо не сиділи; вони боролись і час до часу поривались до бунту, до боротьби. Аґатон Ґіллер, один з їх істориків і сам член „ржонду народоведо" з 1863 року, каже, що таких більших і менших революційних проб було у Поляків (разом уже з повстанєм 1863—64 рр.) сімнацять. Це, очевидно, свідчить про їх патріотизм за народне діло, але й це треба піднести, що багато з тих проб було вже згори засуджених на невдачу, та що вони були радше вислідом патріотичного романтизму ніж розважного роздуманя та основного приготовання.

А бувало навіть ще гірше, бо декотрі революційні зриви Поляків прямо погіршували положенє. Так було наприклад з їх великим повстанєм в роках 1830—1831, про котре польський історик Бобжинський говорить:

„Плідну дуже працю, що розвинулася в Королівстві Польськім (утвореним віденським конґресом 1815 — Кл. Об.) перервало листопадове повстанне 1830 р. — Воно спричинило введенне російських урядів, упадок польських шкіл і упадок унії в забраних землях (цебто на Білій Руси та в українських ґуберніях. — Кл. Об.)".

В дійсности Поляки через те необдумане повстанне стратили таки свою, в 20 літ по останнім розборі відновлену, хоч навіть і етноґрафічно нецілу — державу і себе взагалі страшенно підкопали та підорвали на силах. Тут хочемо лиш зазначити, що не кождий рух революційний є вже тимсамим корисний і пожаданий.

Певна річ, що Поляки своїми повстаннями, своїми безперестанними жертвами в людях не давали заснути сумлінню культурного світа і все звертали його увагу на кривду, яку їм заподіяно. Та коли взяти на увагу ті міліярдові страти хочби лиш у сконфіскованих російським урядом земельних добрах, то чи лише сотна часть їх вартости, ужита на **заграничну пропаґанду,** не принесла би була більше користи для польського визвольного діла? Очевидно, що так, але — як каже польський учений Людвик Кульчицький з нагоди польського повстаня з 1863 і 1864 років: **„Чуттєвий настрій** робив їх (Поляків) цілком нездібними до холодного і глибокого розваження політичної ситуації".

І в цьому власне ціла суть польської національної вдачі, що у Поляків **чуття** іде **перед** розумом, перед розвагою і тому доводить їх так часто до програної, до погрому.

І те, що тепер Поляки в Польщі виробляють, є лише дальшою ілюстрацією тої засадничої підстави їх національної вдачі. Від заходу і сходу грозить їм велика небезпека, а вони з одної сторони **провокують** у нечуваний спосіб понад шість міліонів своїх **українських „підданих"** (бож про рівноправність нема й бесіди), а з другої сторони камариля Пілсудського, захопивши бунтом у маю 1926 р. владу — доводить просто до розпуки своїх власних земляків, котрі не хотять добровільно коритися її самоволі.

Ясна річ, що це такий **склад обставин,** який незвичайно **надається для визвольних змагань Українців,** коби лише як у краю так і за границею було досить **фляків у голові,** а **почуття обовязку в серцю.** А тимчасом гляньмо хочби власне на ту нашу заграницю, на ту нашу еміґрацію та іміґрацію та на наші обидва політичні центри за границею.

Неможлива річ, щоби наші заокеанські браття розвинули там велику протестну і пропаґантистичну акцію, а ми тут внаслідок цензури таки нічогісінько про це не знали. Виходить, що коли вона й є, то дуже мінімальна або й ніяка. Сотки церков позамикано, десятки порубано, могили українських борців за волю розкопують, памятні хрести валять, політичних вязнів тортурують, шкільництво нищать, заслужених педаґоґів проганяють, а „наша" Америка якось собі це не дуже до серця бере, або бодай ми тут про це не чуємо, хочби лише з листів.

Ми знаємо добре, що Американці — Анґльосакси дуже вражливі на релігійні переслідування, де-би то вони й не ділялися. І знаємо це також, що з думкою Америки числиться цілий світ. Акція, піднята в Америці, мусіла би безумовно найти відгомін і в рівноязичній Анґлії, а Анґлія в Европі має сильний голос.

Аж диво, майже незрозуміле диво, як **Поляків не люблять у Франції,** тій союзниці Польщі з часів війни. І лиш треба би достарчувати потрібних матеріялів, а мож би осягнути величаві ефекти. Біда лише, що край наш тепер таки дуже вбогий і свого „амбасадора" в Парижі удержувати не має за що. — Сидить там таки добра купка Українців, але це людці, які за польські гроші видають „Тризуба", звернений проти московських окупантів. Годі від них вимагати пропаґанди також і проти їх хлібодавців. Це би мусів хто инший робити, а такого нема.

І тому очи всіх Українців у польській займанщині звернені передовсім на Америку. Сердьтеся або ні, але таки на вас ціла наша надія.

Обовязком наших заграничних організацій в Америці є піднести крик проти просто лотрівського поступовання Союза Народів в справі меншостей. Таж він у річному звіті зі своєї діяльности присвятив тій палючій справі сорок міліонів (поза Советами) людий аж цілих сімнацять рядків!

Дуже цікаве й те, що навіть т. зв. „Конґреси меншостей", скликувані майже що року до Женеви, пануючі нації стараються при помочі інтриґ зробити нешкідливими для себе. Так було власне цього року на тім конґресі, котрого президента, **д-ра Вільфана** (Словінця з півн. Італії, „позискала" для себе Югославія і він ріжними штучками не допустив на той конґрес делеґатів македонських Болгар. Заходила іменно небезпека, що коли вони будуть допущені до того конґресу, то це буде рівнозначне з признанням їх за національну меншість, котра має право на опіку зі сторони Союза Народів, а це би було Югославії дуже не на руку. Ми, Західні Українці, стягнулися аж на одного делеґата на той конґрес (ред. **В. Мудрого),** але й тому д-р Вільфан перебив його антипольські виводи.

Гучні протести в Америці мусіли би й увагу Союза Народів і головної фіґури у нім, франц. мін. Бріянда, звернути на ті неможливі, просто варварські відносини, які панують на Західній Україні.

Клим Обух.

(Конець буде)

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

Невдячність.

Кілька днів після представлення комедії анґлійського письменника Шерідена „Школа сплетень" автор розмовляв із приятелями про те, як приняли комедію, м. і. як реаґував на неї Кемберленд.

— Вір мені, — відповів приятель — Кемберленд не всміхнувся ні разу.

— А то невдячний! — озвався Шеріден — коли я тамтого тижня був на його траґедії, я не переставав сміятися від початку до кінця.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	цнт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі нище наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольоровими (деякі лише кольоровими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

Казки з тисяча і одної ночі	35
Кіт в сапянцях	35
Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі	70
Про домашні звірята	65
Робінзон Крузо	35
Червона шапочка 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі	60

Повисші книжки можна набути в книгарні Свободи.

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Емілія Прусас.

ПОЦІЛУНОК

(Із лотишського).

У цвітах фасолі довкола альтанки бреніли бжоли. Проміння ранішнього сонця продиралося крізь купи цвіття і вкривало цятками одяг, волосся та лице Щнака, що сидів в альтані. Він не ворушився. Прибитий тяжкими думками глядів на стежку, що вилася між яблунями. Цвітучі нарцизи блестіли здовж стежки наче пестрі метелики, що злинули у траву. Ввесь огород виглядав чудово, годі було висловити цю цвітисту красу. З альтанки було видно частину того раю. Були тут рожі, грядки цвітів, стежечки висипані піском — культура. Позаду звалища, буряни й інше хабазя — воно також мало свою поезію.

Нараз болюча усмішка, іронічний усміх — скривив юнакове лице.

— Інші по смерти, я перед смертю в раю — подумав собі.

Глумлива усмішка зникла, замісць неї зявилася задума, питання: Чи побачить іще, як відцвітатиме цей город, чи перейде з одного раю до другого? На хвилиночку заграла йому довкола темних уст ледви замітна усміщка.

— А може таки там нема раю? Тому, Едвіне, радій тим, що є на землі та старайся це якнайдовше вдержати — говорив собі в дусі.

Саме те „якнайдовше" пригноблювало його. Прислухувався свому короткому віддихові, а віддих той говорив йому, що довго на землі вже не буде. Пригадував собі лиця знакомих і в них відчитував такуж думку, хоч їх уста впевняли його про щось іншого. Лікарі не хотіли дати ясної відповіди.

— Та коли? як? Чи після грізних мук задушливости, чи після легенького заспання — хтож це знає.

Старався прогнати такі тяжкі думки та сердився на себе, що не може видістатися із зачарованого кола думок про смерть. Тому кілька літ на полі бою кульки співали мельодію смерти, а він думав про життя та щастя та плідну працю в батьківській хаті. Вірив у свою будучину та вийшов із ворожої пальби здоров. Колиб і тепер вірив? Ні, це вже не поможе! Нічого вже йому не поможе! Тяжкий кашель потряс його подіравленими легенями. Колиж кашель пройшов, обтер собі піт із чола та кинув оком на відчинену книжку на столі.

— Читати книжку, це значить думати думками письменника, себто визволитися від себе самого. Добре тому, хто це може — подумав собі юнак, заглянув у книжку, зітхнув і замкнув її.

Не міг уже слідкувати за думками в книжці, тому, що його власні думки були сильніщі від тамтих. Працювали ще хіба його змисли: зір, нюх і слух. Жива гра весняних барв, блакить неба, зелень дерев і пестрота їх цвітів манили очі; бреніння бжіл і спів птахів усипляли його. Запашний воздух хвилював уяву, та — на жаль — лише до короткого полету: й уява була немічна як тіло. Наче немічний птах знімалася та зараз падала, не осягала колишньої висоти.

Між деревами заблестіла ясна стать молодої дівчини. Несла хорому ранішню „порцію". Юнак посумнів. „Як я її ненавиджу!" сказав собі в дусі.

Ненавидів цю дівчину цілим серцем. Ада була вихованка, далека його своячка. В діточих літах був такий зависний на неї, що це не сподобалося її родичам. У шкільних літах іще збільшилася його ненависть, тому, що мала ліпше свідоцтво, пізніше ненавидів її з давньої привички. Признавав свою несправедливість, одначе його принципом було не піддаватися моральним вражінням. Хотів усе бути такий, який був, а не як того інші сподівалися по ньому. Навіть це не злагіднило гостроти його почувань, що вона так ввічливо та ніжно доглядала його. Докори совісти збував так, що вмовляв у себе, що самопосвята це природна прикмета кожної жінки, а в Ади це просто обовязок, бо по його смерти дістане гарний маєток без довгу. Думка, що Ада одідичить його гарно уладжений город і гарні будинки, була нестерпна для нього. Вона вже тепер поступала наче власниця: вела ціле господарство, домашні справи. Та що правда: розумілася на господарстві. І це хорого дразнило. Мабуть тому, що мусів признати, що він — таки — зовсім зайвий, бо Ада робила й мужеську роботу при господарстві таксамо добре, як і він.

Ада поставила мовчки сніданя на столик і хотіла, без словечка, відійти, та Едвін її задержав.

— Адо, хочу тобі щось сказати. А затям собі це добре, бо я думаю це зовсім поважно — додав.

— А що таке?

— Коли вмру на весну, не даш мені на гріб нарцизів. Розумієш?

— Алеж ти не вмреш...

Хотів дуже сказати їй: таж тобі вже певне досить змерзіло чекати на мою смерть, одначе здержався. Таки їй не сказав, чому не хоче, щоби на гріб поклала йому нарцизів. Колиб був мав сказати правду, булоб це дуже ніяково. Не хотів нарцизів лише тому, що то була Адина наймиліша цвітка.

Едвін забрався до їжі, хоч не мав ні трошки апетиту. І таки після того, як зїв трохи, відложив вилки і принесене відсунув. І це його сердило, що запах страви псував запах цвітів. Уважав найдоцільнішим відійти з альтанки, де тепер були його два вороги — страва та книжка.

Пустився стежечкою до дому та сів собі під явором на зеленій лавочці, що була його останньою ручною роботою. Він сам її зробив і помалював.

— Це також вона одідичить — прийшло йому на думку.

По хвилі став докоряти сам собі.

— Що за демон ненависти не дасть мені спокою? Коли вже сам нічого не потребую, то чому інший не мав би того дістати? А чи воно не всеодно, хто це дістане? Лише Ада має до того право — говорив сам до себе.

— Вона таки ні, таки ні — відповідав хтось.

— Хтож тоді?

Тут пригадав собі дівчину, що колись у Галичині так миленько всміхнулася до нього, коли проходила попри нього. Ні словечка не говорив із нею, всеж таки її лице та її великі очі так йому застрягли в память, що часто бачив її у снах.

— Гей, коби вона була тут...

І подумав, що йому не лише не було би жаль передати їй ввесь той гарний маєток, а навіть був би радий з того. Шкода, що не знав, ані як вона називається, ані адреси, а то зладив би завіщання в її користь.

По хвилі прийшла йому до голови приємна думка. Ада буде лише не довго власницею того майна, бо — щодо цього нема сумніву — носить уже в своїм організмі зародок смерти. Якжеж би й ні, коли вона одинока все його доглядає! І дальше роздумував: стане вянути, нездужати, а буде до крайности поборювати себе, коби лише вдержати господарство. Тому, що не має ближчих свояків, не буде її ніхто щиро доглядати. Скінчить свої дні в сумній самотині... І радів, що їй буде гірше, ніж тепер йому.

Якийсь злий дух мучив нещасного юнака, шептав йому, що Ада може вийти замуж, що може мати діти, що навіть може бути щаслива. Ні, тієї думки не міг стерпіти. Щоби втекти перед нею, пустився на другий кінець городу. Там подибав покинутий рискаль. Підніс його.

— Який жеж це непорядок! — сказав собі в дусі та хотів занести рискаль у комору, аж тут пригадав собі щось зовсім нового.

Пригадав собі тих ріжних сухітників, що їм лікарі — як і йому — боронили згинатися, а вони не зважали на заборону — і всеж таки не вмерли.

— А що, як я проти лікарської заборони візьмуся за рискаль? Кров мені в жилах заграє, організм розрухається й припливе нова сила. І я повалю їх теорію про лікування чахотки.

Довго не надумувався та пустився в найдальшу закутину обкопувати яблуню. Та коли лише кілька разів закопав рискаль у землю, почув таке умучення, як було колись вечером після цілоденної праці. Сперся на рискаль і хотів відітхнути. Нараз упали йому в очі козельці, що цвили в траві то тут, то там.

Вирвав один і вдивлявся довго в нього, начеб його вперше бачив. Думав про розтратність природи, що плодить так богато краси, що людські очі привикають до неї та навіть уже не бачать її. Коли приглянувся козельцеві, розглянувся по всьому саду, що справді був гідний подиву. На хвилиночку зраділо його серце. Взявся знову за рискаль.

Ада поралася дома. Ця дівчина ніколи не роздумувала над тим, чи життя — таке як її — є щасливе, чи ні. Виконувала свій обовязок і так посвячувалася господарці, що навіть не лишалося їй часу думати про себе. Вона дуже поважала Едвіна. Їй подобалася його строгість і сердитість, ніколи не гнівалася за це, ані воно її не смутило. Який би він і був для неї, вона була зовсім спокійна та зрівноважена. Нітрохи не догадувалася, як страшно ненавидів її. Самаж відчувала для нього якусь палку прихильність. З очей вичитувала йому його бажання та думки, була для нього ласкава, хоч не ждала признання. Вона привикла до нього.

Вийшла до стайні до худоби й кинула оком у сад. Побачила, що там хтось копає.

— Хто це такий? Чи Едвін сказав котромусь із челяди ко-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ КРИТИКИ.

Дуже часто між українським громадянством, а переважно по товариствах, дається чути, що критика розбиває товариства, церкви і т. д. Є люди, котрі стоять на становищи якоїсь організації, будьто на релігійнім чи політичнім поли і мають до діла з фінансами, і бояться критики. Вони навіть раді з того, щоби не було контролі, бо їм робиться дуже горячо, коли вийде на верха, що вони за народні гроші купили собі ковнірці чи яку иншу річ. А коли хтось посмів би скритикувати такого панка і назвати його безхарактерником, то такий чоловік звичайно найде собі місце, щоби свому противникови переїхатись по його родині і т. д. Священики таку пімсту збувають завсіди в церкві з проповідальниці. Там він є безпечний провадити критику проти немилих йому осіб, бо знає, що його противник не обізветься, а буде мовчати. І здорова критика не є шкідлива і прочищує всяке сміття, хабарництво і неморальність в суспільстві, громадянстві, товаристві, організаціях, релігійних чи політичних, ба навіть в державі.

Але критика мусить мати початок з аргументів, що той, або тамтой, хто би він не був, своєю роботою шкодить організації, чи загально народній справі. Однак критика, котру викликав п. Бондар проти п. Авраменка, артиста-балетмайстра українських національних танків, на мою думку, не має слушности, як рівнож не має основ хочби з тих причин, що п. Бондар беручися до критики п. Авраменка, не зачав від самої штуки чи мистецтва національних танків, що в тих танках є недоброго, чи може костюми не відповідають мистецтву танків, чи може бракує руху спритнішого чи вільнішого, а зачепив майже за дурницю, що Авраменко назвав наших декотрих людей пияками і в своїй критиці майже став в обороні пияків. Колиб п. Бондар був лоєром і боронив в суді свого клієнта-пияка, то це була би рація, але ставати в обороні пияків з національної точки чи з моральної, то це не лицює характерній людині. І це виглядає, що п. Бондар руководився особистим нападом на п. Авраменка.

Далі п. Бондар є тої думки, щоби відділити політичні промови п. Авраменка від танків, і це є добра думка. Однак це є добре тільки таку роботу робити в народі державнім або чисто робити по бизнесовому. В українськім народі на всіх ділянках народного життя, чи то на полі мистецтва чи культури, в церкві чи політиці, мусить поглиблюватися національну свідомість і провадити боротьбу навіть серед свого народу за національне імя „Українець" і „Україна", бо не всі ще розуміють, чиї вони діти, і на всіх галузях відроджується зрозумінне, що українському народови належиться свобода й воля. Однак треба ту волю здобувати власними силами, не трбеа кидати колоди під ноги тим людям, котрі працюють виключно для загальної справи, бо коли зломимо духа в таких людях, то на тім терпить те поле, на котрім людина працювала. Заразом шкодимо справі.

Однак нема нічого злого що би на добре не вийшло. Нема чого боятися критики. Може ми з тої критики чи полеміки чого навчимося, а переважно з приводу дискусії про національні танки критика та статі про полеміку, що були поміщені в трох числах Свободи. Це дійсно поучаючі аргументи, як провадити критику. Але чи ми богато будемо переводити в практиці те, що є в теорії? Це дуже тяжке завдання серед українського народу. Ми дуже часто говоримо, що треба дивитися на саму справу і боронити справи, а особу оставляємо на боці. Але сама редакція є одностороння й все бере в оборону п. Бондаря, може більше як саму справу. І коли редакція має свою замітку, що комітет клюбу танцюристів в Ню Йорку назвав п. Бондаря пияком у дописі, то я цего не бачив, а бачив, що було сказано, що може й п. Бондар належить до них. І тут є велика ріжниця.

Далі редакція наводить, коли можна клюбови писати не арґументовані річи, то треба, щоби п. Бондар відповідав в такому дусі.

Думаю, що п. Бондареви не конечно відповідати, бо редакція сама відповідає. Рівнож редакція радить дописувачеви Безковорайному, щоби він звернув свої уваги п. Бондареви приватно, а чому п. Бондар не дасть своєї адреси й свого імени? Чейже на Марса приватного листа не можна післати. Оборона редакцією п. Бондаря не має найменшого значіння серед громадянства. Громадянство читає з усміхом і тільки з висказом: „Нема правди ніде!" А чейже в такій часописи, котру ми удержуємо своїми грішми, повинна би бути правда бодай для таких людей, котрі працюють для добра загальної справи.

В. Дроботій.

(Дописуватель висказує свою думку, що три статті Свободи про критику навчать чогось читачів. Що вийде, коли змірити його допис сею мірою?

Дописуватель послугується сильними словами. В нього часто попадає слово „безхарактерний". Таких висловів треба вистерігатися. Треба подати факт, а лишити людям самим судити факт та називати його, як їм подобається.

Можна з противником дискутувати, але треба дискутувати з його поглядами, які вони не булиб. Не вільно, або як каже сей дописуватель, не лицює характерній людині перекручувати слів, поглядів, арґументів противника. Як уже Свобода се нераз підносила, так ще раз мусить піднести, що коли громадянин Бондар сказав, що гр. Авраменко не повинен перед дітьми в своїй школі говорити про їх батьків як про пияків, то се ще не значить, що він виступає в обороні пияків. Може бути, що пан Бондар мав би дещо сказати в обороні пияків, а можливо, що він має на їх адресу ще остріщі слова, як гр. Авраменко. Сього ми з його дописи не знаємо. Не пияків він хоче боронити, а виступає тільки проти говорення про батьків-пияків перед дітьми. За се треба дискутувати, а не за що инче. Коли дописуватель не годиться з поглядом гр. Бондаря, то най доказує, що порадно є вчителеви танків говорити дітям про батьків-пияків. Коли не має доказів, то краще сказати голословно свою думку без ніяких доказів, ніж перекручувати слова пративника та боротися з тими перекрученими словами. Коли се робить котрий з дописувателів, то редакція зобовязана звернути на се увагу читачів, дарма що дописувателеви се певно не подобається та що він може за се наговорити редакції терпких слів. Коли котрий з дописувателів дискутує з гр. Бондарем перекручуючи його слова, то редакція на се звертає увагу, значить бере в оборону громадянина Бондаря. Однак редакція робить те саме в обороні гр. Авраменка, коли хто перекручує його слова.

Дописуватель каже, що перепроваджувати в життя засади розумної критики дуже тяжко. Отже Українці знову спеціяльний нарід, гірший від других. Сього Українці приняти не можуть. Українці не гірші від других. У них, як у других, декому нема нічого лекшого, як критикувати розумно, а декому нема нічого труднішого. Декому може се зовсім не можливо. Певна річ, як хто собі скаже, що се неможливе, то се буде неможливе. Щоби вести критику розумно, треба передовсім собі сказати, що будеться її вести розумно. На злу критику чи на злу дискусію є тільки одна рада: треба її покинути, перестати критикувати нерозумно, а почати критикувати розумно. Хто собі каже, що після добрих правил йому тяжко критикувати, то краще буде, як він критикувати не буде.

Коли один дописуватель виступав проти гр. Бондаря, що він зле робить, виступаючи публично, то редакція тоді показала була йому на суперечність між сею порадою і його власним поступованнем. Питається тепер сей дописуватель, як можна писати до гр. Бондаря приватно, коли його справдішне імя й адреса невідомі. Імя й адреса гр. Бондаря відомі в газеті і дописувателеви все можна писати через газету.

Дописуватель думає, що редакція не повторила як слід слів Клюбу Танцюристів у Ню Йорку. Мовляв, Клюб сказав, що гр. Бондар може належить до пияків, а редакція каже, що Клюб закидує гр Бондареви, ро він належить до пияків. Дописувателеви видається, що се може спасає. Се поважна помилка. Чоловік або є пияком, або не є пияком. Коли не є пияком, то про се не говориться. Хто говорить за когось, що він може є пияком, той хоче звернути проти сеї людини всю ненависть чи погорду до пияка. Хто не знає, чи його противник є пияком, а підносить закид пиянства, сей робить грубий проступок проти критики. Хто иншим погорджує або осмішує його як пияка, а рівночасно ховається за слово „може", і коли потягають до відвічальности, каже: „Я тільки сказав „може", той робить подвійний проступок: той не тільки робить закид, якого він не повинен робити, але ще й не має відваги за нього взяти відвічальність.

Замітний теж уступ про правду в газеті. Дописуватель пише так, немовби він певно знав, що тільки він має слушність, немовби всякий чоловік, котрий думає інакше, писав неправду, і то свідому неправду. Дописуватель певний, що правда є така, як він знає, та що коли редакція дає до зрозуміння, що вона годиться з гр. Бондарем, то вона пише проти свого переконання, вона певно знає інакше. Сей уступ є приклад особистого нападу, який не має місця в розумній критиці. І се рівночасно приклад браку того сумніву, який має кождий розумний чоловік навіть про те, про що він найбільше переконаний. Дописуватель безоглядно переконаний, що тільки в нього вся правда, що він аж кричить: „Ви, панове редактори, пишіть мені так, як я думаю, бо я за газету плачу. Наперед, коли ходить про правду, то чи правду рішається такою простою дорогою, щоб дивитися, хто за газету платить? А що робити, коли одні передплатники кажуть так, а другі онтак? Чи дописуватель не бачив, що одні люди кажуть так, а другі онтак? Чи можна голосованнем тих, що газету платять, вирішувати такі питання, як те, хто має слушність: гр. Авраменко чи гр. Бондар? І чи се важне для правди: чи гр. Бондар платить за газету, чи ні? Чи той, хто платить, усе слушність має, а той хто не платить, слушности ніколи не має? Чи вложення в дискусію сих нових питань поможе читачам вирішувати поставлене питання? — Ред.).

УВАГА! ТРЕНТОН, Н. ДЖ.! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ ДЕМОКРАТ. КЛЮБ

запрошує всіх Українців з Трентону й околиці на

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

в справі останніх варварських злочинів, поповнюваних Ляхами на нашій рідній землі.

— Віче відбудеться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ

В ГАЛІ ПРИ 18 WOODLAND STREET, TRENTON, N. J.

Початок точно в годині 2.30 пополудні.

Промовляти будуть місцеві бесідники, а головним промовцем буде д-р Л. МИШУГА.

Громадяни! Приходіть громадно на те віче. В рідним краю вже не тільки замикають школи, Луги, Пласт і „Просвіти", але прямо вбивають невинних людей. Тому піднесім громадний протест! 235

ЗА УРЯД УКР. ГОР. ДЕМ. КЛЮБУ:

І. Мороско, предсідатель. **В. Кушнір**, касієр. **П. Черкас**, секретар.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ МОЛОДИХ ТАНЦЮРИСТІВ ЗІ ШКОЛИ В. АВРАМЕНКА

І НОВОЗОРҐАНІЗОВАНОГО В НЮ ЙОРКУ ТОВАРИСТВА ДОПОМОГИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

— улаштовується —

Великий Баль

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ

VOLK'S LYCEUM HALL,

218-220 EAST 2nd STREET, bet. Ave. B. and C., NEW YORK, N. Y.

від години 7.30 ввечір до 5-тої рано. — Вступ 50 центів.

З огляду, що дохід з цего балю Тов. Д. В. У. віддає на рідну справу для борців України, проситься громадянство в Ню Йорку й околиці о ласкаву участь. На балі буде много несподіванок, буде виступати 50 молодих танцюристів зі школи В. Авраменка. Танці при кольоровім світлі. — За добру забаву ручить — **Комітет.** 235-6

Рівнож пригадується громадянству, що Тов. Допомоги Визволення України дає **представлення ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА, в суботу, дня 25 жовтня, в гали під ч. 334 E. 14 St., New York.** Ввесь дохід для борців України.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО „ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ", ВІД. 117 У. Н. СОЮЗА, В НЮ ЙОРКУ

:——::——: устроює :——::——:

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ

В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ,

(MANHATTAN LYCEUM)

66-68 East 4th Street, New York, N. Y.

Початок точно в годині 7.30 ввечір. — Вступ 50 центів.

Музика перворядна.

На сей баль запрошується всіх Українців і Українок ц Ню Йорку і околиці. За добру забаву ручить — **Комітет.** 235-6

УВАГА! WOONSOCKET, RHODE ISLAND! УВАГА!

ДРУГИЙ РАЗ

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНКІВ

під проводом балетмайстра Василя Авраменка, і

КОНЦЕРТ ХОРУ УКРАЇНСЬКОГО БОЯНА

— відбудеться —

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 10-го ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ

— і —

В СУБОТУ, ДНЯ 11-го ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ

В САЛІ JUNIOR HIGH SCHOOL AUDITORIUM, WOONSOCKET, R. I.

Початок точно 8.15 ввечір. — Каса отворена о 7-мій годині.

Вступ для старших 50 центів, для дітей 25 центів.

Родимці! Небувала нагода для Вас побачити такі чудові картини, як **гуцульське життя в горах Карпатах,** з життя **запорожських козаків,** при рефлекторах кольорових світел. **Сам балетмайстер В. Явраменко відтанцює сольо історичний танок Козак Байда Вишневецький.** На цей народний виступ запрощуємо всіх Українців і Українок з Менвил, Провіденс, Павтокет, Централ Фолс, Р. Ай., як також з Фол Рівер, Тавтон, Бостон, Мілвил, Масс., і Вилиментік, Конн. Прийдьте, побачите, а певно не пожалуєте.

235 **Комітет.**

пати там?

Одначе скоро переконалася, що це ніхто зі служби, лише сам Едвін. Поставила ведра з водою на землю та побігла у сад.

— Едвіне, ти з глуздів зсунувся? — озвалася.

Едвінове лице зачервонілося та вкрилося потом. Одначе з очей видніла щирість.

— Ні, Адо, то я жию, як мені мій розум каже — відповів він.

Ада взялася переконувати, які страшні наслідки може мати така робота, бож легені можуть йому ушкодитися й недуга погіршиться.

Едвін сперся на рискаль, не говорив нічого, лише усміхався.

Колиж стала просити його: „Иди додому! Прошу тебе, Едвіне, не копай!" — заспокоювала його.

Вираз Едвінового лиця нараз змінився, злість із нього так і палала. Ада налякалася та відійшла зі сльозами в очах. Противитися йому не важилася. Колиж вернулася в хату, не знала, що почати. То цеї, то тої роботи хапалася, вибігала глянути до саду. І бачила його, то як стояв, то як копав, або сидів. І промайнула в ній надія: Видно він не є такий дуже хорий, як здається. Певно вийде з того. І взялася до праці в кухні; вже не думала про Едвіна, що там копав. Одначе небаром знову подумала про нього й пішла глянути за ним. І побачила, що лежав у траві. Злякалася, щоби не перестудився на голій землі. Мерщій побігла та здалека вже побачила, що лежить лицем до землі.

Ось уже! — подумала та приступила ближче.

Тепер побачила, що рухається, одначе кров тече йому з уст. З переляку наче задеревіла, не знала, як йому помогти. Взяла його під руки та посадила, та він був безсилий, залитий потом. Тому знову уложила його та побігла по воду. За хвилиночку вернулася з посудиною студеної води та взялася змивати йому кров із уст. Доторкнулася живчика. Вдаряв дуже слабо.

Кров перестала текти. Став правильніше віддихати, за хвильку отворив очі. Глядів наче в задумі на Аду, якась дивна усмішка скривила його уста.

— Чи тобі лекше? — спиталася.

— Ліпше, дякую. Я — я — радо подякував би тобі, що ти мене — доглядала. Ходи й поцілуй мене — простогнав.

Ада зігнулася та приложила уста до його чола.

— Н-і, в уста — прошептав.

Ада поцілувала його в уста від щирого серця. З очей капали їй сльози на Едвінове чоло. Потім устала та запримітила його дивну усмішку. Виглядав якось так злорадно. Хотів іще щось сказати та віддиху не ставало йому, прийшла передсмертна агонія.

Ада стояла сумна, спокійна. Про поміч не було що й думати. Страшно мучився. Знаками вказував на уста, втратив свідомість, вона знову вернула до нього. Він вився, стогнав, вкінці помер. Ада наче скаменіла. Не вірила в те, що сталося. Не вірила, що вмер, а тим меньше вірила, щоби він просив у неї поцілунку. Чула ще його уста на своїх. Такий дивний поцілунок! Потім побачила, як потом вкрите лице його деревіє. На устах дивна, неприємна усмішка. Відмовила Отченаш і побігла прикликати людей. Заки вернулася, небіщикова усмішка перемінилася в іншу — в добрячу, сумну. І з тією усмішкою лице застигло.

Проста, щиросердечна Ада ніколи не була здібна навіть подумати, щоби небіщик мав лихі замисли — заразити її своєю недугою. Чи воно справді було так, чи в цьому дивному юнакові пробудилося почування вдячности в годині смерти?

Михайло Зощенко.

НЕРВОВІ ЛЮДИ.

Недавно в нашій комунальній кватирі приключилася бійка. І не то бійка, а справжній бій. На розі Глазової та Борової.

Билися, самособою, від щирого серця. Інвалідови Гаврилову мало що останньої голови не відрубали.

Головна причина — народ дуже вже нервовий. Хвилюється з дрібних дурничок. Горячиться. І тому лупиться цупко, наче в тумані.

Воно, самособою, після горожанської війни нерви, кажуть, у народу все розшарпуються. Може воно й так, одначе в інваліда Гаврилова з тієї ідеольоґії голова скорше не зарост.

А приходить, наприклад, одна мешканка, Марія Василівна Щипцева, в десятій годині вечером до кухні та запалює прімус. Вона все, знаєте, в таку пору запалює прімус. Чай пє і компреси ставить.

Так заходить вона у кухню. Ставить прімус перед себе та розпалює. А він, пропадь зовсім, не розпалюється.

Вона думає:

— Чогож він, чорт, не розпалюється. Не закоптів припадково він, коби провалився зовсім..

І бере вона в ліву руку голку тай хоче чистити.

Хоче вона чистити, бере в ліву руку голку, а друга сусідка — Дарія Петрівна Кобилина, чия голка, — глянула, що взято, тай відповідає:

— Голку, поважана Маріє Василівно, мимоходом кажучи, назад поставте.

Щипцева, самособою, спалахнула на ті слова тай відповідає:

— Будь ласка, — каже — задавіться, Даріє Петрівно, вашою голкою. Мені — повідає, — до вашої голки доторкнутися огидно, не то що взяти її в руку.

Тут, самособою, спалахнула на ті слова Дарія Петрівна Кобилина.

Стали вони між собою балакати. Шум у них піднявся, гуркітнява, тріскіт.

Чоловік, Іван Степанович Кобилин, чия голка, на шум зявляється. Здоровий такий хлоп, пузатий навіть, але також нервовий.

Так являється той Іван Степанович і говорить:

— Я, — каже — ну, наче той слон працюю за трицять два карбованці з копійками в кооперації, усміхаюся, — каже — до покупців, і ковбасу їм відважую, і з того, — повідає — за мозольні гроші голки собі купую тай нізащо, це є, не позволю посторонному чужому персоналові тими голками користуватися.

Тут знову гармідер і дискусія піднялася на тему голки. Всі мешканці, самособою, ваперли в кухню. Падькають. Інвалід Гаврилів також приходить.

Що це, — каже — за гармідер, а бійки нема?

Тут зараз після тих слів і зчинилася бійка. Почалося.

А кухонька, бачите, вузонька. Битися незручно. Тісно. Довкола сковороди та прімуси. Повернутися нікуди. А тут дванацятеро людей всадилося. Хочеш, напримір, одному в пику заїхати — трох вгатиш. І, самособою, усе зачіпаєш, падеш. Не те що, знаєте, безногому інвалідові, — з трома ногами встоятися на долівці годі.

А інвалід, чортова перцюка, не зважає на те, в найбільшу гущу вперся. Іван Степанович, чия голка, кричить йому:

— Втікай, Гаврилич, від гріха. Вважай, останню ногу відорвуть.

Гаврилич каже:

— Хай, — повідає — нога пропадає. А то я —каже — не можу тепер вийти. Мені — повідає — тепер усю амбіцію геть розбили.

А йому, справді, в цю хвилю хтось у пику заїхав. Ну, і не вступається, присікається. Тут зараз же хтось і вдаряє інваліда сковородою по лепеті.

Інвалід — беркиць на долівку, і лежить. Скучає.

Тут якийсь галапас за міліцією кинувся.

Приходить мільтон. Кричить:

— Постарайтеся, чорти, про домовину, зараз стрілятиму!

Щойно після тих траґічних слів народ трошечки прочуняв. Кинувся до своїх кімнат.

— Ось — думає — чортова робота — завіщож це ми, поважані горожани, билися?!

Кинувся народ до своїх кімнат, один лише інвалід Гаврилів не кинувся. А з лепети кров капає.

Два тижні після тієї події відбулася судова розправа.

А нарсуддя (народній суддя) також нервова людина трапився — виписав останню букву.

—o—

ВТРАЧЕНІ ВИНАХОДИ.

В половині минулого століття Італієць Таранті винайшов спосіб, як приготовляти колірове скло, спосіб значно простіший і дешевший від істнуючих уже способів. Таранті затонув і забрав у могилу свою тайну. Подібна доля стрінула Англійця, який придумав спосіб фабрикації кістяної маси, що до непізнання пригадувала слонову кість. Тому кілька літ в пресі появилась була чутка, що винайдено спосіб фабрикації сталі, значно дешевшої, а рівночасно два рази тривалішої. Сталь ця мала називатися неосталь. Вістка ця навіть причинилася до комплікації на всесвітному ринку заліза і сталі. Алеж щож з того, коли винахідник Адамс збожеволів в день, як мав проголосити тайну свого винаходу. В домі для божевільних він хотів переконати всіх, що може створити наново світ і поволоку земної кулі значно тревалішу від теперішньої, яка при першому-ліпшому землетрусі тріскає... Цікаве, що Адамс стрінувся в домі божевільних з иншим винахідником, Тавбером, який казав, що винайшов спосіб для... гашення вульканів.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ І ОКЛИЦІ! ПОЗІР!
КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! — СВІЙ ДО СВОГО!

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ, FURRIER

довголітний практик зі старого краю і в Америці.
98 ST. MARK'S PL. (E. 8. St., між 1. Евню і Евню A), NEW YORK, N. Y.

Роблені мною кожухи є по дуже умірковапій ціні. Крім цего старанно викінчені, так, як вимагає ниніщна пора.

Рівнож переробляю старі кожухи на нові, модерні; фарбую на ріжні кольори, які хто хоче й любить, — і маю на складі готові до продажі від 100 дол. і більше.

Ласкаві замовлення прошу слати на повищу адресу. 211—

ВПРОСТ

BALTIC AMERICA LINE

BALTIC AMERICA ЛІНІЯ Є ОДИНОКА
ПРОСТА ЛІНІЯ МІЖ ДАНЦІҐОМ І АМЕРИКОЮ
ща оперує найбільшими, найпоспішнійшими і найвигіднійшими кораблями межи НЮ ЙОРКОМ І ДАНЦІҐОМ.
Поспішні і вигідні получення залізничі можна дістати в ДАНЦІҐУ ДО МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ.
Ціни як найнизчі. Знаменитий харч і обслуга. Орхестра, рухомі образки, ігри і всякого рода инші інтересні забави.
Українці навчилися з власного досвіду, що оплачується їхати до Рідного Краю нашою ПРОСТОЮ ЛІНІЄЮ без пересідання. Перепроваджуванням і переношенням багажу, умучуючим подорожуванням залізничим і малими кораблями, те все оминете, коли подорожуєте нашою Лінією.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ ДО СОВІТСЬКОГО СОЮЗА
каблем або почтою.
Скора і точна ПЕРЕСИЛКА американських долярів до всіх частей Совітської Републики
ҐАРАНТОВАНА
ДОМАГАЙТЕСЯ всегда ПЕРЕСИЛКИ ЧЕРЕЗ БАЛТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ ЛІНІЮ коли шлете гроші.
Голосіться до місцевих агентів або

BALTIC AMERICA LINE
8-10 BRIDGE STREET, NEW YORK, N. Y.
315 SO. DEARBORN STREET, CHICAGO, ILL.
UNION TRUST BUILDING, PITTSBURGH, PA.
110 STATE STREET, BOSTON, MASS.

Вже є Рекорди Кобзаря ВАСИЛЯ ЄМЦЯ

Нумер цьої рекорди 27240. Питайте по по всіх сторах. Від нас дістанете її найскорше. ДРУГА НОВА РЕКОРДА 27242 Золочівська Коломийка: Чом дуб не зелений, співає Свистун а грає П. Гуменюк.

27235	(Дівоча відмова. (Як поїду з кіньми на ніч.	27239	(Старість не жарти, часть 1 і 2. (Жуковський.
27233	(Ой ти, Дзюбо, моя любо. (Козацька шумка.	27236	(Весілля з Сяноцького повіта. (Часть 1 і 2.
27227	Тернопільська коломийка.	27234	(В куми на гостині, часть 1 і 2. (Н. Поточняк.
27238	(Ой у Львові на риночку. (Гаєм зелененьким. — Хор.	27237	(Гуляв Чумак на риночку. (Василь і Приська.

ДОБРЕ ПРОДАЮЧІСЯ, ПОПЕРЕДНО ВИДАНІ РЕКОРДИ:

27210F	Ендро Бордер.	27208F	Парді в куми.
27229F	Баламути.	27207F	Підгірняк, козак.
27230F	Баламути, Потпурі.	27205F	Підгірська коломийка.
27228F	Богацьке весілля, часть 1 і 2.	27216F	Післанці.
27216F	Богацькі вінкоплетини.	27224F	Полька „Хлопці Голутяки".
27214F	Богацькі заручини.	27192F	Полька „Горпина".
27215F	Боже, Боже, що то єсть.	27218F	Полька „Свобода".
20207F	Циганське весілля, часть 1 і 2.	27218F	Полька з Галичини.
27219F	Чотирнацятий рочек смутний настав, часть 1 і 2.	27224F	Попід ліс зелений.
		27225F	Полька Рогатинська.
27229F	Чумак.	27221F	Просьба жінки до чоловіка.
27226F	Дарования.	27222F	Рієнтий на забаві.
27209F	Десь був, Янічку, десь був до рана.	27232F	Соколом, стрілою.
		27231F	Спросини Сяноцького повіта.
27226F	Докінчення вінкоплетин.	27213F	Там на горі два дуби.
27223F	Фамілійні троблі.	27220F	Танець „Гусар".
27205F	Гуцулка в Смеречині.	27225F	Тернопільська мазурка.
27221F	Іван Убийник.	27222F	Троблі з какорочами.
27213F	Катерина гречку жала.	27206F	Українській мамі.
27217F	Клопіт Горпини.	27208F	Вальс „Соня".
27227F	Коломийка Скалатська.	27206F	Весела Тереска.
27207F	Козак „Паляниця".	27231F	Весілля Сяноцького повіта, часть 1.
27192F	Козак „Петрушка".		
27212F	Козак Сяноцький.	27203F	Весілля в Пенсилвенії, ч. 1 і 2.
27220F	Козак Жидівський.	27223F	Відпуст.
27211F	Кучерява Катерина.	27230F	Віють вітри, Потпурі.
27197F	На камінцю мармуровім.	27215F	Взявем'се жену хорошу.
27232F	Ой, не шуми луже дуже.	27209F	Заспівай, Іванцю.
27197F	Ой, скажи, мила.	27217F	Злий муж.
27212F	Острівська коломийка.	27204F	Змовини, часть 1 і 2.
27211F	Пан Виборний, Пан Возьний.	27214F	Змовини, часть 3.

Всі рекорди з пересилкою по 75 цнт. Не платіть більше. Ми до кождого замовлення ще додамо голки, що найліпше грають. За всіми замовленнями завсігди пишіть:

SURMA BOOK-MUSIC CO.,
103 Ave. A, New York, N. Y.
МЕЖИ 6-тою І 7-мою УЛИЦЕЮ.
DRY DOCK 3752.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЩИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЛИСТ З КРАЮ.

Напад Ляхів на Український Народний Дім у селі Манаєві.

Я одержав з рідного села листа, який вважаю потрібним подати до газети „Свобода".

„Поважані громадяне й громадянки села Манаєва, повіту Зборів. Повідомляємо Вас, що на наш дім читальні Просвіти, який є найгарніщим у нашій околиці, напали Ляхи. Наш дім стоїть серед села. Він побудований за жертви наших односельчан, які жиють за океаном в Америці. Ми знаємо, як наші родимці гірко працювали на той цент, що з любовю присилали нам на допомогу для збудовання дому, а тому ми з особливою пошаною й любовю ставимося до своєї народньої святині.

„Та в ночі з 8 на 9 вересня, в годині 11-тій на наш дім напали невідомі ляцькі розбишаки, які підложили під нього бомбу. Вибух був такий сильний, що в сусідних хатах шиби повилітали. Зробивши своє злочинне діло, розбишаки поїхали кіньми в сторону Олієва. На дорозі вони стріли українського хлопця Василя Тростянецького, котрий вертав з вечерниць, й револьверними стрілами вбили його.

„Отаке в нас діється тепер по селах, де польські розбишаки нищать українське майно, грабують та вбивають людей, а від влади жадного захисту нема, бо вона сама потурає ляцьким розбишакам. Нарід дуже терпить, але бореться проти Ляхів за свої права. Цей напад був ділом польських „стшельцуф", які взагалі багато „воюють" по наших селах.

„Напад на наш дім порівнюючи обійшовся нам не дорого, бо щасливий випадок, що бомба не була занадто великої сили, а тому вибух її спричинив нам шкоду лише на 50 долярів. Тай цих грошей нам дуже тяжко дістати для направи дому, бо страшні злидні обсідають всіх Українців на їх рідних землях.

„Тому ми звертаємося знову до наших земляків за океаном, щоби вони прийшли на допомогу нам направити дім, бо ми власними силами не можемо зробити потрібної направи. — (Підпис)".

Дорогі односельчане! Цей дім нас, американських Українців, коштує 750 долярів. Тепер маємо знову постаратися помогти нашим братам у краю направити його як найскорше, щоби в зимі могли в ньому міститися далі читальня Просвіти й кооператива. Мусимо дати відповідь нашим ворогам ділом, а не словом. Тому поспішім з допомогою, щоби дім направити й зробити його ще ліпшим, ніж він був до нападу.

Гроші треба посилати до краю через Обєднання, або безпосередньо на адресу Степана Лисого, а листи до Максима Гуцала в Манаєві.

Хто хотів би відразу вислати разом більшу суму грошей до краю, то можна слати на мою адресу: Peter Dropiak, 48 Stanington St., Hartford, Conn.

Петро Дропяк.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

TAKE YOUR MEDICINE WITH YOU
Chocolate coated tablets. Just as effective as the liquid. 98 out of 100 report benefit.—Sold at drug stores
Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 жовтня, в годині 3-тій пополудни, в Укр. Гор. Клюбі, 2171 Вакілайн Стр. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. На мітінгу будеться приймати нових членів. Кождий член повинен старатись привести нових членів, як також вписати свої діти. — Петро Омелян, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12-го жовтня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Нар. Домі. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Н. Задерецький, пр.; Г. Сушко, рек. секр.

ТОЛІДО, О. Сим повідомляється всіх членів Бр. св. О. Николая, від. 167, що мітінг відбудеться в неділю, 18 жовтня, в часі і в місци як звичайно. Обовязком з кождого члена прибути, бо є важні справи до полагодження, які прийшли з головної канцелярії У. Н. Союза. Довгуючі члени, коли не являться на сім мітінгу, будуть суспендовані. — Іван Кульматицький.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. Князя Данила, що мітінг відбудеться в неділю, 12 жовтня, в годині 7-мій ввечір. На сім мітінгу будуть дуже важні справи до полагодження і буде вибір касієра. — М. Долинний, предс.; Т. Черевка, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12 жовтня, точно в годині 1.30 пополудни. Просимо всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Контрольори здадуть звіт трикварталний — Н. Іщук, предс., П. Левицький, кас. В. Новак, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 12 жовтня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Клюбі, 847 Н. Френклін вул. Взивається всіх членів прийти на час, заплатити свої належитости, а також є дуже важні справи до полагодження. Також проситься привести своїх знакомих, а ми їх впишемо в члени У. Н. Союза. — Гр. Фрайт, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 11-го жовтня, точно в годині 7-мій ввечір. Проситься усіх членів явитись на означений час, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Мтінг відбудеться в Народнім Домі, 72 Лоріс ул. — Йосиф Крайник, пр.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 жовтня, в годині 3-тій пополудни, в Укр. Нар. Домі, 4-та і Ворд ул. Проситься всіх членів прийти на збори, бо буде балевий звіт. Довгуючі члени, коли не заплатять своїх залеглостий до 12 жовтня, будуть суспендовані. Проситься родичів уписувати дітей до своєї орагнізації. На збори прийдіть, щоб не бракло ані одного члена. — Іван Стецик, писар.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 жовтня, в годині 7-мій ввечір, в словенській гали, 724 Лінард Стріт. Проситься всіх членів прибути на сі збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминається, щоб прийшли й вирівнали свої залеглости. Кождий член повинен явитись на збори, без огляду чи має чим заплатити чи ні. — В. Сенишин, предс.; Т. Шевчук, кас.; Д. Багрій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. аЗпомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцеви хі позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 жовтня, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Кождий член має явитись на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. Початок зборів точно в годині 8-мій ввечір. Довгуючим членам пригадується, щоб вирівнали свої належитости, каса отворена від години 7мої ввечір. На сих зборах буде звіт за чвертьрічча. Члени, котрі відписалися на субскрипції, аби старались виконати свою аздачу. Рівнож пригадується членам, щоб привели зі собою нових членів. Не явившийся член буде відвічальний після статута. — Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

ҐЕРИ, ІНД. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 12 жовтня, в годині 2-гій пополудни, в Українській Галі, 1001 Клівленд Стріт. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до вирішення. — І. Лавровський, предс.; А. Цебак, секретар.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх членів, що трикварталний мітінг відбудеться в суботу, 11-го жовтня, точно в годині 7.30 ввечір, в гали церковній на Гренд ул. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — А. Данилик, предс.; С. Куришко, кас.; Н. Моссора, секр.

КОРОЛІ, ЩО ФАЛЬШУВАЛИ ГРОШІ.

В XVI. столітті пруський король Фридрих Великий казав чеканити фальшиві монети в своїх чекарнях і для тої ж цілі позаключував контракти з Жидами. А в тих часах карано за фальшування грошей карою смерти. Приміром у 1552 р. зомбковицькі міщани відрубали голову міському писареві Яковові Кавліґові, зате, що обтинав дукати і таляри і тимсамим допускався фальшування грошей. Після заняття Саксонії Фридрих Великий віддав тамошню чекарню в управу Жидові Ефраїмові. Пущені в обіг в 1759 р. Фридрихом Вел. фальшиві гроші з датою 1753 р. щораз більше тратили на вартости, так що 1762 р. в 45 роках була лише одна марка вартости золота. В Польщі закупив Фридрих Вел. фальшиві гроші (за 5 міл. польських золотих) коней і збіжа. Також Фердинанд III. після 30-літньої війни й інші князі пускали фальшиві гроші.

— Що ти говориш, коли пізно вночі приходиш до дому?

— Я кажу жінці „Добрий вечір!" а решту говорить уже вона сама.

БИЗНЕСМЕНИ З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Маємо вже готову виставу СТІННИХ КАЛЕНДАРІВ на 1931 рік, котру можете оглядати щодня від години 9 рано до 10 ввечір. Таких гарних календарів, так великого вибору і низької ціни ще в Америці не було. Ніж замовите для себе стінні календарі огляньте перше нашу виставу, а переконаєтесь про наш великий вибір і низькі ціни. Побажні бизнесмени з околиці Ню Йорку нехай пишуть до нас, ми привеземо семплі СТІННИХ КАЛЕНДАРІВ до Вашого штору; подальші пишіть по інформації.

Приходіть або пишіть на адресу: 217—
UKRAINIAN BAZAAR,
170 EAST 4th ST., Betw. 1st and A Avenue, NEW YORK, N. Y.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПИТИ
УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧАЙ
Стольного Київського Князя
ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
Маємо на складі також Чай Перлова, Кузнецов, Унженіна і Косолапова.
Пошукується агентів. Добрі услівя.
M. P. KOSOLAPOFF, 391 Central Park West, New York, N. Y.

ХОРІ МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ.
ВСІ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ ЛІЧУ

Кровні, Шкірні і Нервові Хороби, Загальне Ослаблення, Умову депресію, Завороти, Жолудкові недомагання, Кишкові хороби, Біль Голови, Невральгію, Побільшені Залози, ВСІ Хронічні Шкалубини, Легких, Бронхітіс, Носові і Горляні хороби, Ревматизм, Сціятика і Лумбаґо. Мущини і женщини щасливо лічені новою удосконаленою методою. Мій особистий догляд через цілий час курації. Мої ціни приступні.
Екзамінація крови, химічні тести, X-Рейс.
БЕЗПЛАТНІ ОГЛЯДИНИ І ПОРАДИ
ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.
СПЕЦІЯЛІСТ **DR. ZINS** ВІД 25 ЛІТ.
110 EAST 16th STREET, NEW YORK CITY.
межи 4-тою Евнею і Irving Pl.
ГОДИНИ: від 9-тої рано до 8-мої вечер: в неділі від 9-тої рано до 4-тої поп.

ПОМАГАЛО 200 ЛІТ

Поверх два століття Gold Medal Haarlem Oil вважалася головним лікарством на недомагання Нирок, Печінки і Міхура. Новітній Медичний Поступ зділав Нові і Уліпшені Gold Medal Haarlem Oil Капсульки такими, що їх легко і приємно брати. На болі голови, крижей, втому, безсонність, внутрішні болі, гостець, болі в суставах і другі подібні недомагання беріть Нові і Уліпшені Gold Medal Haarlem Oil Капсульки. Зачніть брати їх зараз. До набуття в кожній аптиці по 35 ц., 75 ц., $1.50. Беріть лиш правдиві. Дивіться за назвою "Gold Medal" на запечатанім пуделку і не приймайте ніяких імітацій.

NEW AND IMPROVED GOLD MEDAL HAARLEM OIL CAPSULES

В БРОНКС! ПРЕДСТАВЛЕННЯ І ТАНЦІ! В БРОНКС!
ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ДІТОЧОЇ ШКОЛИ В БРОНКС
— відбудеться представлення —
ЖІНКА ГОРОЮ
В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1930 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ГАЛІ,
ПІД ЧИСЛОМ 1274 HOE AVENUE і FREEMAN STREET, BRONX, N. Y.
Початок представлення в годині 8.30 вечером, але точно.
Сейчас по представленню ТАНЦІ ДЛЯ ВСІХ!
У великій просторій Українській Народній Галі в Бронкс відбуваються найгарніші забави, з котрих кождий виносить як найлучші враження.
Доїзд до галі дуже вигідний. За 5 ц. собвейом з Ню Йорку й околиці Lexington Ave. East 180 St., а з Вест Сайд 7th Ave. Bronx Park і виcісти на Freeman Sta. в Бронкс трансфер на всі стріткари Southern Boulevard до Freeman St. і оден блок до Hoe Ave.

ЯК ПЛАТИЛИ ОЛЕКСАНДРОВІ ДІМА.

Французькому письменникові Олександрові Діма (авторові „Граф Монте Хрісто", „Трох мушкетерів" і ин.) платили понайбільше від стрічки. Тому він сів одного ранку до стола і став так писати:

— Дитино!
— Мамо!
— Слухай!
— Що?
— Дивися осьтут!
— На отсей кинджал?
— Так, що бачиш на ньому?
— Сліди крови!
— Правда. А чи знаєш, чия то кров?
— Ні, мамо. Скажи мені це!
— Твого батька!
— Ах, Боже!

Коли Діма написав ці рядки, поклав перо на бік, затер руки і сказав вдоволено: „Знаменито! Так я знову заробив на сніданок!" Потім встав, узяв капелюх, пішов до недалекої гостинниці і замовив гарний обід.

Самособою, що накладчик не хотів усе платити від стрічки. Тому предложив авторові гонорар від букви. „Знаменито!" відповів Діма і в найближчій повісти виступала людина, що загикувалася. „Ні, так годі!" — сказав накладчик, як Діма прочитав йому кілька розділів. „Так не заробе би я вашою книжкою навіть стільки, щоби купити собі сухого хліба. Мусимо інакше погодитися." — „Хай буде і так — сказав Діма, бо він був уступчивий. „Як вам сподобалося би, колиб я вам вичеркнув постійну платню?" — „Можна і над цим подумати!". І поторгувалися трохи та погодилися. Це того самого вечера написав Діма дальше в тій книжці, що на його героя загикайла впала цегла і він згинув наслідком того, а повість так і закінчилася.

МЕШКАЛЬНА СПРАВА В СТАРИННІМ РИМІ.

Професор Омот оголосив працю, присвячену мешкальним справам старинного Риму. На основі богато дотепних цитатів і порівнань професор приходить до переконання, що перед упадком Великої Імперії мешканеві справи були представлені дуже зле. Римські суди були завалені скаргами льокаторів і господарів у справі примусових ексмісій. Треба навіть було реквірувати державні будинки для вжитку бездомних горожан. В часах найбільшого розцвіту Рим мав коло двіх тисячі невеличких приватних палат і 46 тисяч домів, які винаймувано. Між іншим згаданий професор доказує, що здирство каменичників має за собою історичні традиції, бо приміром сам Ціцеро, знаменитий оборонець і державний муж, експльоатував ряд власних домів: винаймав їх льокаторам. Чинш приносив йому 80 тисяч сестерцій річно. Сума ця відповідає нинішньому міліонові англійських фунтів. Ціцеро мав усе непорозуміння з льокаторами і вічно процесувався з ними. Льокатори програвали, бо Ціцеро був дійсно добрий адвокат...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ВИНАХІДНИК ГР. КРАМАР буде демонструвати свій винахід ще раз і представить точний рахунок, скілько можна заробити, колиб заповнити ринок. Просить всіх інтересуючихся прийти в неділю, 12 жовтня 1930, в год. 7.30 вечером до Народного Дому під ч. 217-19 E. 6-та ул., Ню Йорк. — P. S. Всім іншим, хто не зможе прибути на сей вечір, на жаданя вишлемо повний звіт. По інформації пишіть 213-2
HARRY KRAMAR,
188 East 2nd St., New York, N. Y.

ТЕПЕР МАЄТЕ НАГОДУ
набути землю під будову на дуже приступних услівях. З Нюарку 15 минут — з Ню Йорку пів години. Пишіть або голосіться по близші інформації. Пошукуємо агентів. 213-6
E. A. WHITE ORGANIZATION, Inc.,
Room 216,
60 Park Place, Newark, N. J.

ЗАМІНЮЮ доми, фарми, лоти, готелі, гараджі і взагалі ріжного рода бизнеси, на що Ви би тільки не хотіли, я все маю. Коли Ваша власність знаходиться не дальше як 200 миль від Филаделфії, так я Вас можу обслужити; не робить ріжниці чи то Пенсилвенія, Ню Джерзи чи Ню Йорк стейт. Подайте мені Ваші інформації і жадання в першому листі, а я до Вас зараз прибуду. 125
WALTER KOSTETSKI,
11 Gifford Ave., Jersey City, N. J.

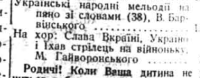
DR. M. SMITH
переніс свій офіс під число
9 LIVINGSTON PLACE,
NEW YORK CITY
ріг 16th Street (ч. 318 East)
напроти нового шпиталю межи
1st Ave. і Stuyvesant Park.
Telephone: Stuyvesant 5760.

Dr. SIMON BLOOM,
Специяліст від ушей, носа і горла.
1530 SHERIDAN AVE., NEW YORK
Near Mt. Eden Avenue.
Години офісові: 9—11 рано.
Телефон: Davenport 0697.
83 EAST 7th ST., NEW YORK, N. Y.
Години офісові: 1-2 попол., 6-7.30 веч.
Телефон: Orchard 2949

Phone: Brunswick 7187.
АДВОКАТ
Б. ПЕЛЕХОВИЧ
2300 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.
Практикує у всіх судах, займається переглядинием абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

УКРАЇНСЬКІ НОТИ ДЛЯ КОЖДНОЇ ХАТИ.
НА СКРИПКУ:
128 Пісень і танців, зладив Комишеваццький $2.00
56 Міжнародних танців 1.00
На скрипку з пяном. Пяно осьбо.
201 Пісень і танців зі словами в гарній оправі 2.50
Українські народні мельодії на пяно зі словами (38), В. Барвінського 1.00
На хор: Слава Вкраїні, Україно і Їхав стрілець на війноньку, М. Гайворонського 30
Родичі! Коли Ваша дитина не учиться добре музики, купіть їй українські пісні. Побачите заохоту. 221-
SURMA, 103 Ave. A., New York City.

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮАРКУ І НА ОКОЛИЦЮ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150

Без ріжниці як далекі позамісцевости, кличте нас:
Офіс: 485 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 8882, або Waverly 1636, Newark, N. J.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568